Delegacija pulskog Sveučilišta u Regensburgu predstavila zbornik "500 godina Flaciusa"

Povijesni grad na Dunavu sa čak dva kulturna dobra na listi UNESCO-a

GRAD MATIJE VLAČIĆA ILIRIKA

"Osim gotovo 300 njegovih pisama, Gradski arhiv posjeduje gradu o pregovorima s Gradom o azilu, preporuke, cijelu dokumentaciju o navodnom lihvarstvu i skandal koji je nastao kad se ispostavilo da je Vlačić Gradu Regensburgu pozajmio novac uz pet posto kamata! Posebno je važna građa koja se čuva u Staatliche Bibliothek, uključujući i raritetna izdanja s 13 vlastoručnih posveta"
Dr.sc. Luka Ilić, organizator konferencije "Vlačić u Regensburgu"

Na konferenciji koja je okupila stručnjake koji se bave životom i djelom znamenitog labinskog reformatora bilo je govora i o Vlačićevom vizionarskom projektu osnivanja sveučilišta za južne Slavene u Regensburgu, koji je zaživio tek nakon 400 godina!

NAPISALA I SNIMILA
Nataša UROŠEVIĆ

U sklopu Erasmus programa studijske razmjene, delegacija pulskog Sveučilišta posjetila je Sveučilište u Regensburgu, gdje su s kolegama s partnerskih sveučilišnih katedri razmotrene mogućnosti suradnje na zajedničkim projektima, razmjeni studenata i nastavnika i organizaciji ljetnih škola. Tijekom studijskog boravka u Regensburgu, docentica Nataša Urošević i viša predavačica Marieta Djaković sudjelovale su na konferenciji "Flacius u Regensburgu" gdje je prigodno i premijerno, u prisustvu generalnog konzula Republike Hrvatske u Münchenu Vladimira Duvnjaka i dr. sc. Luke Ilića, inicijatora skupa u Regensburgu, predstavljen i zbornik međunarodnog znanstveno-stručnog skupa "500 godina Flaciusa", održanog 2020. na pulskom Sveučilištu povodom 500. obljetnice rođenja znamenitog istarskog humanista i reformatora.

Svjetska baština i studentski grad – Gradska vrata

Poznati mural s prikazom borbe Davida i Golijata iz 1573.

Gradska vijećnica – Regensburg

Istrani u Regensburgu

Protestantski teolog Matija Vlačić Ilirik (1520.-1575.), rodom iz Labina, živio je i stvarao u Regensburgu od 1562. do 1566., a uz brojna sačuvana pisma i djela s posvetom koja se čuvaju u gradskom arhivu i knjižnici, na konferenciji koja je okupila stručnjake koji se bave životom i djelom znamenitog labinskog reformatora bilo je govora i o Vlačićevom vizionarskom projektu osnivanja sveučilišta za južne Slavene u Regensburgu, koji je zaživio tek nakon 400 godina!

Sveučilište u Regensburgu osnovano je 1962., na njemu danas studira više od 21.000 studenata, a s pulskim Sveučilištem uspješno surađuje u sklopu Erasmus programa još od 2009. Uz razmjenu iskustava s dr. Thomasom Stahlom, voditeljem Centra za jezike i komunikacijske studije, članice pulske delegacije susrele su se i s dr. Heike Karge iz uglednog Instituta za istočne i jugoistočne europske studije (IOS) i dr. Tillmannom Tegelerom, voditeljem knjižnice Instiututa, koji već vrlo uspješno surađuje s Centrom za povijesna i kulturološka istraživanja socijalizma pulskog Sveučilišta, a razmotrene su i mogućnosti suradnje i razmjene u sklopu programa Europskih studija te interdisciplinarnog centra za višejezičnost i regionalne studije.

Najstariji grad na Dunavu danas je sveučilišni i kulturni centar, čija je starogradska jezgra upisana 2006. na UNESCO-ovu listu kao jedina autentično sačuvana srednjovjekovna urbana cjelina u Njemačkoj, a 2021. je Svjetskom baštinom proglašen i zapadni segment, odnosno bavarska sekcija drevnog dunavskog rimskog limesa, koji se protezao duž Dunava od Regensburga do Crnog mora.

Zbog strateškog položaja na raskršću važnih europskih trgovačkih ruta, Regensburg je kroz svoju burnu povijest, još od antike, imao važnu ulogu u komunikaciji i razmjeni ključnih ideja koje su obilježile europsku kulturu. Tako je i sredinom 16. stoljeća bio središte reformacijskih zbivanja i ideja koje su zahvaćale i austrijske zemlje i Sloveniju, ali i cijeli slavenski jug. Nakon školovanja u Veneciji, Baselu i Tübingenu, burnih godina u Wittenbergu i Magdeburgu te odlaska sa Sveučilišta u Jeni, Vlačić je 1562. stigao u Regensburg, namjeravajući tu osnovati protestantsko sveučilište za Austriju, Češku i južnoslavenske zemlje te tiskaru u kojoj bi izdavao djela na južnoslavenskim jezicima. Tada je stupio u vezu s Ivanom Ungnadom, Primažom Trubarom i Matijom Klombnerom, neko vrijeme surađivao je s Biblijskim zavodom u Urachu, najviše na prevođenju i redakciji knjiga, zauzimajući se za otvaranje teološke škole na "ilirskom" jeziku u Celovcu ili Ljubljani. Vlačić je u Regensburgu boravio od 1562. do 1566., bio mu je to možda najteži životni period jer mu je 1564. pri porodu 12. djeteta umrla prva supruga, ali i stvaralački najplodniji jer je 1567. objavio "Ključ Svetog pisma", svoje najznačajnije djelo.

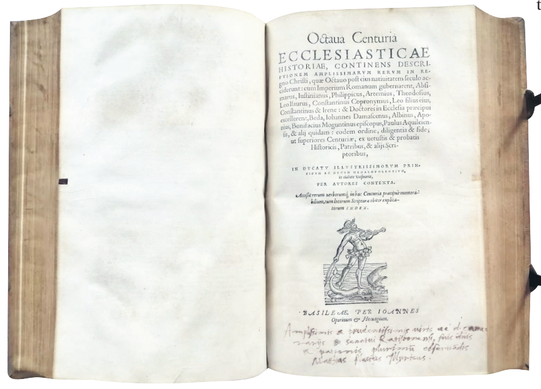
Mijo Mirković o Vlačiću

Na temelju analize bogate arhivske građe i gotovo 300 pisama koja se čuvaju u Gradskom arhivu u Regensburgu, istarski polihistor Mijo Mirković rekonstruirao je još 1954. u radu JAZU-a Vlačićev pokušaj osnivanja sveučilišta u Regensburgu i Klagenfurtu. Vlačiću se pripisuje i autorstvo hrvatskog katehizma u "Otročjoj bibliji", peterojezičnom katehizmu objavljenom 1566. upravo u Regensburgu, koji svjedoči i o zajedničkim prosvjetiteljskim nastojanjima hrvatskih i slovenskih reformatora, kao i o intenzivnim kulturnim razmjenama na području srednje Europe prije pet stoljeća.

U Državnoj knjižnici u Regensburgu čuvaju se i brojna Vlačićeva djela, uključujući i 13 iznimno vrijednih rariteta - knjiga s vlastoručnom posvetom gradskim ocima Regensburga, koje je nastojao pridobiti za ideju osnivanja Sveučilišta za južne Slavene. Zahvaljujući agilnosti voditelja knjižnice u Regensburgu dr. Bernharda Lübbersa, tijekom konferencije u Gradskom arhivu imali smo priliku dobiti na uvid jedini kompletni latinični prijevod na hrvatski Brenzove postile koji su priredili Stipan Konzul i Antun Dalmatin 1568. upravo u Regensburgu, nakon što je zbog smrti Hansa Ungnada ukinuta tiskara u Urachu, gdje su 1562. i 1563. tiskani prvi i drugi dio Novog Testamenta - prvi prijevod Novog zavjeta na hrvatski jezik.

Nataša Urošević i Marieta Djaković s generalnim konzulom RH Vladimirom Duvnjakom i dr.sc. Lukom Ilićem, inicijatorom konferencije

Centurije s posvetom Matije Vlačića Ilirika koje se čuvaju u Regensburgu

Brenzove postile koji su priredili Stipan Konzul i Antun Dalmatin 1568. upravo u Regensburgu, nakon što je zbog smrti Hansa Ungnada ukinuta tiskara u Urachu, gdje su 1562. i 1563. tiskani prvi i drugi dio Novog Testamenta - prvi prijevod Novog zavjeta na hrvatski jezik.

Uz vizionarsku ideju osnivanja sveučilišta, Vlačić je, naime, želio u Regensburg prebaciti i tiskaru iz Uracha, u kojoj su istarski glagoljaši tiskali prve početnice na narodnom jeziku (Tabla za dicu, 1561.) i katehizme namijenjene javnoj prosvjeti i evangelizaciji južnoslavenskih prostora.

- Važnost organizacije ovakvog simpozija u Regensburgu ogleda se u činjenici da je to najbolje dokumentiran period Vlačićeva života. Osim gotovo 300 pisama pisanih njegovom rukom ili njemu, Gradski arhiv posjeduje gradu s pregovorima s Gradom o azilu, preporuke, cijelu dokumentaciju o navodnom lihvarstvu i skandal koji je nastao kad se ispostavilo da je Vlačić Gradu Regensburgu pozajmio novac uz pet posto kamata! Posebno je važna građa koja se čuva u Staatliche Bibliothek, uključujući i raritetna izdanja s 13 vlastoručnih posveta, što omogućava uvid u mrežu kontakata koje je imao, kaže dr. Luka Ilić, inicijator i glavni organizator konferencije "Vlačić u Regensburgu".

Spomen-obilježja i ulica

- U gradskom arhivu, u kojem je održana konferencija, uz bogatu Vlačićevu ostavštinu, sačuvana su i pisma poznatih reformatora, pravnika i političara, poput Gallusa ili Hiltnera, u čijoj se korespondenciji vrlo često spominje, što govori o njegovoj važnosti, ukazuje dr. Ilić.

Nakon uvodnog izlaganja prof. dr. Irene Dingel o važnosti Vlačićevih regensburških godina i referata uglednih istraživača Vlačićevog života i djela iz Njemačke, Austrije i SAD o ključnim djelima, prvoj modernoj europskoj znanstveno-istraživačkoj projektnoj mreži koju je Vlačić organizirao u radu na Magdeburškim centurijama te žestokim polemikama koje je vodio, konferenciju je zaključilo predstavljanje građe koja se čuva u lokalnim arhivima i knjižnicama te prezentacija novog projekta digitalizacije iznimno bogate Vlačićeve korespondencije.

Po uzoru na Wittenberg i Magdeburg, gdje će se, upravo zahvaljujući upornim nastojanjima dr. Luke Ilića, 16. studenog održati svečanost povodom otkrivanja spomen-obilježja našem znamenitom reformatoru, prema njegovom i prijedlogu dr. Bernharda Lübbersa, voditelja Državne knjižnice, i Regensburg bi posebnom spomen-pločom trebao obilježiti stvaralaštvo i vrijednu ostavštinu istarskih reformatora. Na ulazu ove cijenjene kulturne institucije, gdje se u 16. stoljeću nalazio Gymnasium Poeticum, u kojem je predavao i Stipan Konzul Istranin, a danas se čuvaju vrijedna Vlačićeva djela i jedini sačuvani primjerak latiničnog prijevoda Brenzove Postile na hrvatski, uskoro bi se trebalo postaviti spomen-obilježje u spomen na rad ove vrijedne skupine hrvatskih kulturnih radnika, a Vlačić bi trebao dobiti i svoju ulicu u Regensburgu.

Predstavljanje Zbornika u Sveučilišnoj knjižnici u Puli 23. studenog

Na konferenciji u Gradskom arhivu u Regensburgu, u prisustvu generalnog konzula Republike Hrvatske u Münchenu Vladimira Duvnjaka i dr. sc. Luke Ilića, inicijatora skupa u Regensburgu, prigodno je i premijerno predstavljen i zbornik međunarodnog znanstveno-stručnog skupa "500 godina Flaciusa", održanog 2020. na pulskom Sveučilištu povodom 500. obljetnice rođenja znamenitog istarskog humanista i reformatora. Zbornik jedine konferencije posvećene Vlačiću koja je održana usprkos pandemiji bit će predstavljen u pulskoj Sveučilišnoj knjižnici 23. studenog.

Prema riječima recenzenata, prof. dr. sc. Slavena Bertoše i dr. sc. Elvisa Orbanica, monografija koja uključuje 12 znanstvenih i 6 stručnih studentskih radova predstavlja aktualna istraživanja Vlačićeva stvaralaštva u širem kontekstu europskog humanizma i reformacije, kao i mogućnosti valorizacije njegova djela kao suvremene europske baštine. Ogromna i velikim dijelom neobrađena Vlačićeva ostavština čuva se danas u arhivima i knjižnicama širom svijeta, a u zborniku je ekskluzivno predstavljena i zbirka rariteta, tzv. Flaciana, o kojoj se brine Sveučilišna knjižnica u Puli. Djelo je ponajprije namijenjeno istraživačima koji proučavaju istarsku novovjekovnu povijest, s posebnim osvrtom na europski reformatorski pokret. Svakako će biti zanimljivo i širem čitateljstvu, svima koji se zanimaju za našu zavičajnu prošlost, a najviše, dakako žiteljima Labinšćine, zaključuju recenzenti.